

CARLO CASSOLA'NIN YALNIZLIĞI VE *IL TAGLIO DEL BOSCO**

Bülent AYYILDIZ**

1) Giriş

II. Dünya Savaşı sonrası İtalyan edebiyatı hem okuyucular hem de araştırmacılar için büyük bir çeşitlilik sunar. Edebiyat alanında var olan pek çok farklı düşünce ve anlayışı özetlemek gerekirse, savaştan yeni çıkmış ülkelerinin acılarını aracısız bir şekilde sunmak isteyen neorealistler; savaşın acılarından kaçan, çareyi olası başka dünyalarda arayan fantastik akıma mensup ve bilim kurgu tarzını benimsemiş yazarlar; gerçek ile hayali olanı başarı ile birleştiren büyülü gerçekçiler; ermetizm akımının temsilcileri bir yandan; ermetik edebiyat anlayışı ile Yahudi-İtalyan yazarları özelinde gelişen kamp edebiyatı gibi birbirinden farklı birçok edebiyat akımı ve anlayışı İtalyan yarımadası'nda kendisine yer bulur. Bu kadar farklı akım ve anlayış içerisinde kendine özgü yazım tarzı, düşünceleri ve mütevazı olmakla birlikte derin olarak değerlendirilen eserleriyle öne çıkar, Carlo Cassola.

II. Dünya Savaşı sonrası İtalyan edebiyatının etkin figürlerinden biri olarak Cassola, yazmış olduğu hikâye ve romanlar ile kendisine oldukça önemli bir yer edinmiştir. İtalya'da özellikle *Il taglio del bosco*, *La ragazza di Bube* (Genç Kız) ve *Un cuore arido* (Çorak Yürek) gibi eserleriyle ün kazanan yazar, döneminin en önemli ve farklı aydın figürlerinden biridir.

* *Il taglio del bosco* Türkçe'ye *Orman Kesimi* olarak tercüme edilebilir. Ancak, yazarın edebi anlayışına uygun olarak esere *Ormancının Öyküsü* başlığını kullanmak yerinde olacaktır. Makale'deki İtalyanca metinler, aksi belirtilmediği sürece, yazar tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir.

** Arş. Gör. Dr. Bülent Ayyıldız, Ankara Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları, İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, ayyildiz@ankara.edu.tr

Bu çalışmanın konusunu oluşturan *Il taglio del bosco* adlı uzun öykü, Carlo Cassola'nın ilk dönem eserlerinden biri olarak değerlendirilebilir. Ancak söz konusu öykünün yayınlanması pek kolay olmaz: Cassola, öyküyü 1948-1949 yıllarında kaleme almış olmasına karşın, ancak 1950 yılında *Paragone* dergisinde ilk defa yayımlanır. Kitap olarak ise Milano'da Fabbri Yayınevi tarafından 1954 yılında yayımlanır ve satışa sunulur. Ancak bu dört yıllık süre içerisinde Botteghe Oscure ve Einaudi gibi yayınevleri öyküyü basmayı reddederler. (Einaudi'nin edebiyat editörü Cesare Pavese eseri okur, fakat beğenmez. Buna karşın eser, başka öykülerle birlikte bir derleme halinde 1958 yılında Einaudi tarafından yayımlanır ve pek çok eleştirmen tarafından Carlo Cassola'nın baş yapıtı olarak değerlendirilir.) Öykü, temel olarak, Guglielmo adlı bir ormancının yaşadıklarını anlatmakla birlikte, aslında eşini kaybetmiş bir adamın yalnızlığını ve yalnızlık duygusunun yaşamına tesirlerini ele almaktadır. Öykünün zamansal arka planını 1938-1939 yılları oluşturmaktadır. Uzamsal arka plan ise Volterra ve Aminta'nın ormanlarla kaplı dağlık bölgeleridir.

Bu çalışmanın konusunu Carlo Cassola'nın *Il taglio del bosco* adlı öyküsü ve bu öyküde yalnızlık olgusunun işlenişi oluşturmaktadır. Çalışmada ele alınacak yalnızlık olgusunun teorik çereçevesini çizmede, İtalyan psikolog ve düşünür Eugenio Borgna'nın eserlerinden, özellikle de yalnızlık kavramını tüm olası yönleriyle ele almaya çalıştığı *La solitudine dell'anima* (Ruhun Yalnızlığı)* adlı eserden faydalanılacaktır. Yalnızlık kavramı ve *Il taglio del bosco*'da işlenişine geçmeden önce, eserin yapısını daha iyi bir şekilde anlamak ve anlamlandırmak için Carlo Cassola'nın edebiyat anlayışına genel bir bakış yerinde olacaktır.

2) Carlo Cassola ve Edebiyat Anlayışı

1917 yılında Roma'da dünyaya gelen Carlo Cassola, çocukluğunu ve ilk gençliğini bu şehirde geçirir. II. Dünya Savaşı sırasında Volterra'da etkin bir şekilde mücadeleye katılarak, ülkesinin savunmasına katkıda bulunur. (Pampaloni, 1969: 846) Hem annesinin memleketi hem de ulus mücadelesi verdiği, ülkesini savunduğu yer olan Volterra kasabası Carlo Cassola'nın yaşamında önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle, çoğu eserinde Volterra uzamsal arka plan olarak karşımıza çıkar. Cassola'nın bir yazar olarak edebiyat ile ilk teması, II. Dünya Savaşı'nın başladığı döneme denk gelir: nitekim, Carlo Cassola'nın edebiyat dünyasına ilk öyküleri ile adım atışı 1937 yılına kadar uzanır. 1937-1940 yılları arasında *Letteratura* dergisinde bir dizi öyküsü yayımlanır. (Macchioni, 1967: 12)

Bununla birlikte, Carlo Cassola'nın yazın yaşamını üç farklı bölüme ayırmak mümkündür: 1937'de *La visita* adlı öykü derlemesinin yayınlanması ile başlayan ve 1948 yılına, *Il taglio del bosco*'ya kadar uzanan birinci dönem; *Baba* (Mücadele) romanıyla başlayan ve *Fausto e Anna* (Fausto ve Anna) ile *La ragazza di Bube* romanlarına, diğer bir deyişle 1960 yılına kadar uzanan ikinci dönem; 1961 yılında *Un cuore arido* romanı ile başlayan ve ölümüne kadar devam eden üçüncü dönem. (Manacorda, 1973: 51)

Edebiyatçı kimliğinin ilk döneminde Cassola, anlatımında "hareket ve yaşam" unsurlarını yansıtmaya çalışır. Zira bu iki unsur birbirini tamamlar nitelikte olup, insanın mutlak varoluşunu ifade eder. (Pampaloni, 1969: 848) Ayrıca, ilk denemelerinde ermetik

* Türkçe çevirisi için bak. Borgna, E. (2014). *Ruhun Yalnızlığı*. Meryem Mine Çilingiroğlu (Çev). İstanbul: YKY.

şairlere öykünür, ermetik şairlerden insanın varoluşu üzerine fikirler edinir. Zira ermetik şairlerin şiirini, mutlak olanın bir ifadesi olarak görür.(Pampaloni, 1969: 847) Edebi yaşantısının ikinci döneminde Cassola, dönemin hakim edebiyat anlayışı Neorealizm'in etkisi altında kalır. Eserlerinin konu seçiminde bu akımın gözle görülebilir bir etkisi vardır. Dönemin politik olaylarının ve Cassola'nın şahsi düşüncelerinin etkisi büyüktür: kendisi de II. Dünya Savaşı döneminde mücadeleye katılan biri olarak yazarın yarattığı karakterler politik yaşama katılım sağlarlar.(Manacorda, 1973: 51) Üçüncü dönem edebiyat anlayışı ise Carlo Cassola için bir nevi özüne dönüştür. Yazın biçemi ve anlatım tarzı olarak, ilk dönem öykülerine benzer bir yönelim söz konusudur. İlk dönem eserlerinde olduğu gibi sıradan, hatta kimi zaman vasat karakterler sunar. Bununla birlikte karakterler, kendi köşelerine çekilmiş, varoluşun acısını kendi içlerinde yaşarlar. (Manacorda, 1973: 52)

Cassola'nın edebiyat anlayışında bir başka önemli nokta ise doğa ile olan ilişkidir. Denebilir ki, Carlo Cassola'nın edebiyat anlayışının kalbi doğada atar.(Pampaloni, 1969: 846) Doğa, tüm yönleriyle insani varoluşu içinde barındıran, insanın varoluşuna anlam katan temel öğelerden biridir. Bu nedenle doğa, Cassola'nın eserlerinde uzamsal bir öğe olmanın çok ötesine geçer, karakterlerin duygularını barındıran, onları canlandıran ve açığa vurulmasını kolaylaştıran bir unsur olarak karşımıza çıkar. Doğa, duygular, huzursuzluklar ve zorluklarla yüklü insan psikolojisini anlatır, ruhun bir çeşitlemesi gibidir. Nitekim bu yönüyle doğa, özellikle de Toscana bölgesi, karakterlerin yapısını belirleyen temel unsurlardan biridir. Uzam olarak doğanın belirleyici bir unsur olmasına ilaveten, Carlo Cassola'nın anlatı zamanı sonsuza yönelik veya bir sonsuzluk arayışı şeklinde değildir. Anlatım tekrar ve tekrar şimdiki zamanın, şu anın, içinde yaşanan anın döngüsündedir.(Pampaloni, 1969: 847) Ayrıca, Carlo Cassola'nın anlatımı, mutlak olanı (insanın varoluşunu) takip ederken bile bir kaçış veya bir yakınma değildir.(Pampaloni, 1969: 847)

Diğer yandan, Cassola, özünde, ahlaki yönü ağır basan bir burjuva aydını olarak tanımlanabilir. Bu nedenledir ki, Cassola ekonomiye dayanan bir burjuva anlayışını reddeder ve ahlaki yönü üstün gelen ve doğa ile kendini tanımlayan bir yazar olarak karşımıza çıkar.(Pampaloni, 1969: 846)

İtalyan eleştirmen Giuliano Manacorda'ya göre Carlo Cassola'yı diğer yazarlardan ayıran şey, onun üslubudur. Zira genel olarak XX. yüzyıl İtalyan edebiyatı anlatısında farklı karakterler, kanlı savaşlar, korkunç felaketler ve büyük olayların doğurduğu çeşitlenmeler olmasına karşın Cassola, daha sade, yaşamın içinden basit kişileri, hatta yaşamın kenarında, kıyısında köşesinde kalmış, sıradan insanları anlatır. Cassola'nın karakterleri tarihin büyük olaylarının tanıkları veya katılımcıları değildir: Sıradan çiftçiler, avcılar, ormancılar gibi kişiler öykülerin ana karakterleridir. Bu sade ve sıradan karakterler için yaşamak - doğal olarak Cassola için de - küçük işleri halletmek, mütevazı cümleler kurmak, hepimizin bildiği sıradan yaşamın öğelerini oluşturan basit alışkanlıkları yerine getirmektir. Herkesin başına gelen ve gelebilecek şeyler, Cassola'nın kahramanlarının ve öykülerinin temelini oluştururlar. Diğer bir deyişle, Cassola'nın karakterleri kendi kapalı ve küçük dünyalarında yaşarlar. Bu nedenle öykülerinin sonunda, yarattığı kahramanlar genellikle kendileri ile başbaşa kalarak kendi kişiliklerini sorgularlar.(Macchioni, 1967:

93) Zira Carlo Cassola, insanın sadeliğinin aslında içerisinde derin anlamlar barındırdığını düşünür. Bu duruma istinaden, XX. yüzyılın en önemli İtalyan yazarlarından olan, aynı zamanda edebiyat üzerine pek çok eleştiri kaleme alan Italo Calvino, Cassola'nın yalın ve anlaşılır anlatım dili ile ilgili olarak şu cümleleri sarf eder:

“Cassola, Volterra kasabasındandır; dünyası, zanaatkârların ve küçük taşra burjuvazisinin dünyasıdır: basit duygulardan son derece aslına bağlılıkla kayda geçirilen ve gündelik konuşmaya özgü basit tümcelerden oluşmuş, basit bir dünyadır bu.” (Calvino, 2009: 72)

İlk edebiyat eserlerinde görülen ermetik ve yeni gerçekçi etkilerin ardından Cassola'nın edebiyatında, özellikle de II. Dünya Savaşı'nın ve Faşizm'in İtalya'da sona ermesinin ardından çok daha derin bir varoluşsal arayış göze çarpar. Nitekim, edebiyat etkinliğinin ilk ve son döneminde söz konusu arayış yalın bir üslupla yazdığı eserlerinin çekirdeğini oluşturur. Bir başka ifadeyle, Cassola, bilindik ve yalın yaşamların varoluşsal yönlerini aramayı eserlerinin temel izleği haline getirir. Bu arayışları anlatırken, Carlo Cassola'nın sade ve berrak bir dil kullanması, yazarın sadece anlaşılır bir edebiyat sunma kaygısından ileri gelmez. Sade ve berrak bir dil kullanımı özünde çok daha derin bir anlam barındırır. Dil ve anlatım özellikleri açısından bakıldığında, kullandığı dil, içinde varlığını sürdürdüğü sade insanların ve yaşamların ifadesidir. Dil ve yaşam birbiri ile uyum içerisindedir, zira Cassola'nın anlattığı yaşamın içinde hiyerarşik, katı ve keskin sınıfsal yapılar söz konusu olmadığı için, dil yapısı da buna uyumludur. Kişiler, birbirlerine yakın sosyal sınıfların, benzer yaşam tarzlarının içerisinde olduklarından, kurdukları cümleler, seçtikleri sözcükler de benzerdir. (Manacorda, 1973: 127) Büyük ve iddialı laflardan uzak, sade, sıradan, kimi zaman da sadece nidalardan oluşan cümlelerle yaşamlarını ifade ederler. Bu nedenle, söz konusu cümleler aslında Carlo Cassola'nın eserlerinde vurguladığı basit insanlık hallerinde varoluşun zorluklarını, belirsizliklerini, bunalımlarını ve karasızlıklarını yansıtır. Bu duruma istinaden, İtalyan edebiyat eleştirmeni Giulio Ferroni, Cassola'nın poetikasını şöyle tanımlar:

“Temel ve kısıtlı bir yaşamı anlatma eğilimindedir. Maremma ve Grosseto arasında, Volterra'da, Marina di Cecina'da deniz kıyısında ve kırdan, her gün aynı ritme sahip, çevrelerindeki her şeye duyulabilecek arzudan uzak ve hırstan arınmış bir ilişki içindeki mütevazı kişilikli halktan insanların en temel düzeydeki gerçekliğini açığa çıkarmaya çalışır” (Ferroni, 1991: 420).

Carlo Cassola'nın edebiyat anlayışını oluşturan öğelerden biri olarak görünen bilincin altında yatan derin bir bilinç düşüncesinin kökenleri James Joyce'a, özellikle de *Dublinliler* e *Dedalus* adlı eserlerine dayanır. (Macchioni, 1967: 20) Dikkat çekici bir nokta ise, yazarın bilinç akışı edebiyat anlayışının yapıtaşlarından biri olan *Ulysses*'i bu değerlendirmenin dışında tutmasıdır. *Ulysses* ile birlikte dışarda tuttuğu eserlerden bir diğeri de James Joyce ile yakın bir dostluk sürmüş olan ve Joyce ile edebiyat konusunda benzer düşünceleri paylaşan İtalyan yazar Italo Svevo'nun *Zeno'nun Bilinci* adlı eseridir. Nihayetinde, Cassola için takip edilmesi gereken edebiyat anlayışı anıların edebiyatıdır. Bir dönem İtalya'da da popüler olan bu anlayış, daha çok Marcel Proust'a ve onun

yazın anlayışına dayanmaktadır. Cassola, Joyce'un söz konusu eserlerini *Il futuro della narrativa* (Anlatının Geleceği) adlı makalesinde "çağdaş edebiyatın başlangıcı" olarak tanımlar.(Macchioni, 1967: 23) Nihayetinde, Cassola'nın anlatımının özü, adeta anıların/hafızanın içinin taranması olarak karşımıza çıkar.(Pampaloni, 1969: 848) Cassola'nın bilinç ile ilgili bu anlayışına göre, yaşamı algılamamız ikili bir süreç olarak gerçekleşir: Nitekim, gördüğümüz ve hissettiğimiz şeyleri algılamamızı sağlayan bir ön bilincin ardında çok daha derin ve ikincil bir bilinç mevcuttur. İnsan, ancak bu ikincil ve derin bilinç sayesinde olayların gerçek derinliğini kavrayabilir. Bu nedenle, Carlo Cassola'nın edebiyat anlayışının özünde, görünen gerçeğin ötesine ulaşma arzusunun mevcut olduğu söylenebilir (Squarotti, 1978: 287).

Cassola'nın edebiyat zevkini oluşturmasında James Joyce dışında alabilecek pek fazla isim yoktur. Cassola, bazı belli başlı yazarları beğendiğini ve tekrar tekrar onları okuduğunu anlatır. Thomas Hardy, Tolstoy, Dostoyevski, Flaubert, Pasternak ve Lawrence gibi yazarlar Cassola'nın edebiyat anlayışında etkin olan yabancı yazarlardır. İtalyan yazarlar ve şairler hususunda Cassola çok daha katıdır: Dante, Leopardi, Verga, Cardelli, Tozzi, Montale, Bilenci okumaktan zevk aldığı edebiyat insanlarıdır. Nitekim, görüldüğü üzere, Cassola İtalyan edebiyatı söz konusu olduğunda oldukça keskindir. Hatta, Dante ve Leopardi arasındaki dönemi yok sayar ve şöyle yazar: "*Dante'nin ölümünden Leopardi'nin ilk idillerine kadar olan İtalyan edebiyatı'nın beş yüz yılı benim için hiç yokmuş gibi.*" (Cassola, 1965: 132).

Carlo Cassola'nın eserlerinde iki temel ayırım söz konusudur: Bir yanda, Toscana bölgesinin geleneğine bağlı sade ve kapalı bir anlatı dünyası, diğer yanda insanlık durumunun çok daha ayrıntılı bir ifadesini sunmayı arzu eden güçlü bir ahlakî ve politik durum söz konusudur (Squarotti, 1978: 287).

Ayrıca, Carlo Cassola'nın ifade ettiği en sade ve basit yaşam düşüncesi, okuyucuya trajik veya tartışmalı bir bakış açısı sunmaz. Buna karşın, lirik ve idilik olarak tanımlanabilecek bir yaklaşıma sahiptir. Yazarın bu sade yaklaşımı, tarihin her şeyi yıkıp geçen, sürekli bir yenilenme ihtiyacı güden, kimi zaman insanın varlığını ve doğasını dahi tehdit eden ilerleyişine bir karşı duruş, bir tepki olarak değerlendirilebilir. Özetle, sıradan insanların yaşamlarını anlatarak, tarihin insan duygularını yok edişine bir karşı duruş sergiler, Cassola. Sade yaşam anlatısı ile ilgili olarak, benzer bir yaşama kendisinin de sahip olduğunu anlatır. *Il taglio del bosco* adlı eserin "Ai miei lettori" (Okurlarıma) başlıklı sunuş yazısında şöyle seslenir:

"Bitirdim. Size kısaca yaşamımı anlattım, istisnai durumların yaşanmadığı, sıradan yaşamımı. İsterseniz, hiç bir ilginç yönü olmayan bir yaşam deyin; yine de yazdığım kitaplarda yaşamımdan bahsetme gereği duyuyorum. (Bir yazar her zaman için kendini anlatır, başkalarını anlatıyor gibi görüldüğünde bile.)" (Cassola, 1965: 14, 15).

Görüldüğü üzere bu yaklaşım, hem Carlo Cassola'nın özyaşamöyküsel anlatımının hem de Toscana temelli yalın edebiyat anlayışının açıklamasıdır. Bu nedenle, *Il taglio del bosco* kendi yaşamını diğerlerinin yaşamından ayrı tutmayan, diğer insanlar gibi sıradan bir insan olarak yazarın öyküsüdür.

3) *Il taglio del bosco*'da Yalnızlık ve Eugenio Borgna

Yalnızlık, dünya tarihinin en eski konularından biridir. İnsanın birey oluşundan, toplumun bir parçası olmasına kadar, tüm uygarlık tarihinde yalnızlık, insanın vazgeçilmez bir parçasıdır. Ancak, bu vazgeçilmez olgu pek çok farklı araştırmacının, düşünürün, filozofun, edebiyatçının ve sanatçının ilgisini çekmekle birlikte, yapısı gereği tam ve kesin bir tanımlamasını yapmak mümkün değildir: zira fiziksel bir durum olarak değerlendirilebileceği gibi, sosyal, psikolojik, dinsel veya düşünsel - felsefî bir durum olarak ele alınması da oldukça mümkündür.

Özellikle felsefe alanında Platon'dan başlayarak Aristoteles'e, Aziz Agostino'dan, Aziz Francesco'ya, Kierkegaard'dan Nietzsche'ye, Schopenhauer'dan Heidegger ve Sartre'a kadar pek çok farklı ulus ve dönemden düşünür, yalnızlık duygusu ve durumu üzerine düşünceler yürütmüş, konuya farklı yönlerden yaklaşmışlardır. Ancak tüm bu filozofların, edebiyat insanının ve konuyla ilgili diğer düşünür ve araştırmacıların yalnızlık üzerine yazdıkları, bu çalışmanın niteliğini ve sınırlarını aşacaktır. Psikoloji özelinde bakıldığında ise Eugenio Borgna'dan çok daha önceleri, J. P. Falnders, V. Frankl, F. Reichmann-Fromm, H. Z. Lopata, R. May gibi pek çok sayıda bilim insanı yalnızlık üzerine ayrıntılı ve kapsamlı çalışmalar gerçekleştirmişlerdir.*(Karnick, 2011: 217-229)

Nitekim, bu çalışmada yalnızlık kavramı, İtalyan düşünür ve psikolog Eugenio Borgna'nın konu üzerine çalışmalarından, özellikle de *La solitudine dell'anima* adıyla 2011 yılında yayınlanan kitabında yalnızlık kavramına getirdiği tanımlamalar ve yorumlardan faydalanılarak değerlendirilecektir. Zira Borgna İtalyan olması sebebiyle, yazar Carlo Cassola ile benzer bir kültürü paylaşmaktadır.

Öncelikle, insan ve yalnızlık arasındaki temel ilişkiye bir göz atmak yerinde olacaktır. İnsan, doğası gereği bir ailenin, bir toplumun ve topluluğun parçasıdır ve bu nedenle yalnız yaşama, özellikle de modern insan için, doğaya aykırı bir davranış biçimi olarak tanımlanır. Benjamin Mijuskovic'in belirttiği üzere insan sosyaldır, politiktir, bu da insanı diğer insanlarla iletişim halinde bir canlı yapar. Bu birliktelik, sosyal ilişkiler olmazsa insan eksiktir, hatta daha az insandır.(Mijuskovic, 2012: iii) Zira insanı tanımlayan temel olgulardan biri, onun diğer insanlarla olan ilişkileri ve bu ilişkilerin niteliğidir. Eugenio Borgna, insanın yalnızlık ile olan bu zoraki ilişkisini şu cümlelerle özetler:

"Yalnızlık, yalnız olma arzusu hayatın diyastomik ânını oluşturur ve buna, başkalarıyla ilişki kurma özlemi eşlik eder. Yalnız olmak için yaratılmadık, sadece başkalarının kaderiyle sürekli olarak ilişki içinde olarak yeniden keşfedebileceğimiz ve kendimizi tam olarak gerçekleştirmemizi sağlayacak anlam ufuklarında bulunmak üzere varız."(Borgna, 2014: 42)

Eugenio Borgna'nın düşünceleri doğrultusunda değerlendirilecek olan

* Bu konu ile ilgili olarak bak. Paula, K. (2011). Yalnızlık Hissi: Teorik Yaklaşımlar. Selçuk Zengin, Muhammed Kızılgeçit (Çev). *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, Cilt 11, Sayı 3, 217-229. Ayrıca daha kapsamlı ve detaylı bir değerlendirme için bak. Lelita, A. P., Daniel, P. (Ed.). *Loneliness-A Source Book of Current Theory, Research and Therapy*. New York: Wiley-Interscience Publication ve Mijuskovic, B. (2012). *Loneliness in Philosophy, Psychology, and Literature*. Bloomington: Universe.

Cassola öyküsü, *Il taglio del bosco*, temelde karşıt anlatımlar üzerine kurulmuştur. Bir yanda, iş günlerine veya kulübede geçen süreye ilişkin, dış dünyaya ait bilgiler; diğer yanda kötü anların, ümitsizliğin, bir daha asla mutlu olarak nitelendirilemeyecek anların ve asla gerçekleşmeyecek tasarıların şekillendirdiği iç duygular mevcuttur. (Manacorda, 1973: 62) *Il taglio del bosco* eşini kaybeden Guglielmo'nun bir mevsim boyunca yaşadıklarını konu edinir. Her ne kadar Guglielmo eşini kaybetmesinin ardından yaşamında fiziksel olarak yalnız kalmasa da - zira çocukları ve kız kardeşi vardır -, düşünce dünyası ve psikoloji olarak Guglielmo yalnızlığın içerisine alabildiğine sürüklenir. Günlük yaşantısında, sıradan işlere devam etmekle birlikte, Guglielmo'nun zihni mütemadiyen bir sorgulama ve arayış (belki de bilinçsiz bir kaçış) içerisindedir. Yalnızlığının kaynağını bilmekle birlikte, bu duygudan ve yarattığı, kendisini çevreleyen durumdan kurtulması pek mümkün değildir. Bireyin içine düştüğü bu yalnızlık duygusunu İtalyan düşünür Eugenio Borgna şu cümlelerle açıklar: “*Böyledir, sevdiğimiz bir insanın ölümü kökten ve en mutlak bir yalnızlığın içine dalmamıza neden olur.*” (Borgna, 2014: 177)

Carlo Cassola, ölümün getirdiği bu derin yalnızlığın yarattığı ruhsal ve düşünsel boşluğu, eşinin mezarını ziyaret eden Guglielmo üzerindeki etkisini şu cümlelerde gözler önüne serer:

“*Küçük demir kapının önündeydi, kapıyı itti, şapkasını çıkardı ve haç çıkardı. Küçük mezarlık ıssızdı. Demir bir haç ve yeni kazılmış toprak karısının gömüldüğü yeri işaret ediyordu. Mezarın önünde ayakta durdu. Noel'e kadar bu yere bir daha gelemeyecekti, bu yüzden ölüm düşüncesine kendini vermeye çabaladı. Lakin soğuktu, havada bir gürlüğü vardı, her şey dikkatinin dağılmasına neden oluyordu. Bir müddet haçlar, mezarlar ve otlar arasındaki bir eşek arısının uçup durmasını izledi. İçindeki isteğin gayretiyle kendini toplayabildi. Ancak aklında bir boşluk vardı. Bu nedenle işe koyuldu, köşedeki küçük sundurmaya doğru gitti, küçük küreği aldı, mezarın üstündeki toprağı biraz kazdı. Nitekim vazoyu doldurmak ve çiçekleri yerleştirmek üzere uğraşmak zorunda olduğu için memnun oldu. Sonunda, mezarın önünde ayakta durdu, hazır bir şekilde. Lakin bir kez daha, odaklanmayı başaramadı. Yeterli bir süre orada kaldığına kanaat getirince, haç çıkardı ve oradan ayrıldı.*” (Cassola, 1965: 28)

Boşluk duygusu ile birlikte, Cassola'nın anlatımında dikkat çeken öge, sessizliktir. Söz konusu alımtıda da görüldüğü üzere, doğa bir sessizlik içerisindedir. Adeta Guglielmo'nun eylemlerinin hiç bir karşılığı yoktur. Tüm doğa susmuş gibidir. Eugenio Borgna, bu durumu, diğer bir deyişle yalnızlık ve sessizlik arasındaki ilişkiyi, yalnızlığın bir metaforu olarak değerlendirir. Sessizlik, yalnızlığın en kuvvetli anlatım yöntemlerinden biridir, bu nedenle Borgna şunları yazar:

“Yalnızlığın metaforik yönü olarak tanımlamayı arzuladığım, yalnızlığın en derin ve elle tutulmaz yanıyla ilgili olarak Vladimir Jakelevitch, bir kitabında çok güzel şeyler yazmış, sessizlik, yalnızlık ve müzik konularını ele almıştır. Yalnızlık, sessizliğin, sessizlik de yalnızlığın metaforudur.”(Borgna, 2014: 29)

Hem Eugenio Borgna hem de Vladimir Jakelevitch'in bahsettiği üzere, yalnızlığı en iyi şekilde ifade eden durumlardan biri, sessizliktir. Carlo Cassola, bu sessizlik durumunu belki de oldukça sade bir şekilde, dağlar ve ormanlar, diğer bir deyişle doğa üzerinden okuyucuya sunar. Modern yaşamın tüm nimetlerinden uzakta insanın kendi ile başbaşa kaldığı uçsuz bucaksız orman ve dağlar, aynı zamanda Guglielmo'nun duygularının tercümanlarıdır.

Yalnızlık duygusunun, psikolojik acının insanı içinde yaşadığı yaşamdan koparmasının yanı sıra bir diğer etkisi de, kişinin kendisini terk edilmiş hissetmesidir. Diğer bir deyişle terk edilmişlik duygusu ile yalnızlık hissi, sevilen bir kişinin ölümü ile tetiklenen duygulardır. Eugenio Borgna'ya göre:

“Fiziksel acının karşısında psikik acı vardır: Bu, depresyon, kaygıyla ortaya çıkar ama aynı zamanda sevilen bir kimsenin ölümü ya da yalnızlık deneyimiyle, herkes tarafından terk edilmiş olmak ya da terk edilmiş hissetmekle de belirir.”(Borgna, 2014: 49)

Guglielmo için bu terk edilmişlik duygusu, eşi Rosa'nın ölümü ile ortaya çıkar. Guglielmo içine düştüğü bu zoraki yalnızlık durumuna katlanmaya çalışmakla birlikte, kendisini yalnız bırakan eşine biraz da sitem etmektedir:

“Hiç bir zaman kendisini bu kadar çaresiz hissetmemişti, en kötü günlerinde bile. Bir an için bir şeyler sayıkladı hatta: olduğu yere uzanmayı ve kendisini ölüme bırakmayı düşünüyordu.

-Rosa, diye uğuldadı. -Rosa, - dedi yüksek sesle.

-Rosa, yardım et bana. Rosa, bana biraz dayanma gücü ver!

Bir ayak sesi duyunca döndü. Sokak boyunca ilerleyen, yanan bir sigaranın ateşinin ve bulanık bir figürün ayırına vardı.

-Yardım ister misin, Guglielmo? - dedi adam, onun yanından geçerken.

-Hayır, sağol, -diye cevapladı Guglielmo. -Kendim hallederim.

Adamın uzaklaşmasını bekledi, çuvalı yeniden sırtladı ve yürümeye koyuldu.

Rosa'nın kendisine yardım etmesi gerektiğini düşünüyordu. Böyle devam etmesi mümkün değildi. O yukarıdan, gök yüzünden, kendisine yaşama gücü vermeliydi.

Ve yukarı baktı. Lakin her şey karanlıktı, tek bir yıldız bile yoktu.”(Cassola, 1965: 110)

Kişinin çektiği acı, ister fiziksel ister psikolojik olsun, insanı içinde yaşadığı ortamdan dışlamaya, yaşam ile olan bağlarını koparmaya, psikolojik yapının değişmesine neden olur ve insanı zoraki bir kabullenişe yönlendirir. Cassola'nın cümlelerinde de görüldüğü üzere, Eugenio Borgna, acının insan yaşamı üzerindeki etkisini şu cümlelerle anlatır:

“Acı ruhumuzu sardığında ve içimizdeki en gizli saklı telleri yıpratıp kopararak bize zulmettiğinde, bizi insanların ve nesnelere dünyasından kopmaya, soyutlanmaya ve başkalarıyla olan ilişkilerimize farklı ölçülerde zarar vermeye yönelir.”(Borgna, 2014: 50)

Eugnio Borgna'nın vurguladığı şekilde acının, bir anlamda üzüntünün, insanı yaşantısından, dış dünyanın tüm güzelliklerinden soyutlamasının Cassola'nın eserine yansımaları ise şu satırlarda açıkça görülür:

“Bu gerçekten ilkbaharın ilk sabahıydı. Çiçeklerin kokusuyla doluymuş gibi duran havayı derin derin içine çekti. Bakışı, bir çuhaçiçeği çalısı etrafında vızıldayan bir arıya takıldı. Arı vızıldarken, sanki baharın gelişinin yarattığı neşeyi ortaya saçıyormuş gibi görünüyordu.

[...] İlkbahar gelmişti ve özellikle Guglielmo için çok daha anlamlıydı, çünkü ilkbahar ile birlikte işin en zorlu kısmı sona eriyordu, o da sık sık evine gidebilirdi, biraz olsun ailesinin tadını çıkarmak için.... Lakin, bu yıl her şeyin bambaşka bir şekilde olacağı bilinci birdenbire ona sert bir yumruk gibi indi. Evet, doğanın yeniden uyanışı başlamıştı, ama eşi Rosa için yeniden uyanış olmayacaktı. Arı, çiçek, orman, diğer insanlar, tüm doğa neşe içindeydiler; ona, Guglielmo'ya ise bu neşenin bir parçası olmak yasaklanmıştı.”(Cassola, 1965: 99, 100)

Nihayetinde, görünüş ve iç yaşam arasında farklılık, bir nevi karşıtlık söz konusudur. Karşıt anlatım tüm öğelere hakim durumdadır. Örneğin, Cassola'nın bizlere sunduğu ormancı figürü görünüşte mutlu bir figür olmakla birlikte, derinlerde acı çeken bir ruh mevcuttur. Bu acı çeken ruh, Cassola'nın kahramanının bu dünyadaki fiziksel varlığını anlamsız kılar. Bir yanda, karakterlerin kaba ve sert yapısı, amansız çevre ve yaşam koşulları, sert bir görünüm; diğer yanda duyguların kibarlığı ve kırılabilirliği ile bu kırılabilirliğin kaynağı olan özyaşamöyküsel olaylar vardır.(Manacorda, 1973: 62)

4) Aynada Bir Cassola: Guglielmo ve Özyaşamöyküsel Anlatım

1949 yılında, Carlo Cassola'nın hem edebi hem de şahsi yaşamını derinden etkileyen oldukça önemli bir olay gerçekleşir: eşi Rosa'nın ölümü. Cassola, kendisini, edebiyatını, eserlerini ve yaşamını sorgular. O zamana kadar tüm yaşantısının üzerine kurulduğu dünya yıkılmış, yerine bireysel acının ağır bastığı, yaşamın anlamsızlığının hakim olduğu bir dönem başlamıştır ve bu dönemin dışı vurumu da *Il taglio del bosco* adlı öyküdür.

Carlo Cassola söz konusu öyküde, başkahraman Guglielmo aracılığıyla, pek çok otobiyografik öğe yansıtır. Her şeyden önce, en önemli ve çarpıcı otobiyografik öğe, hem yazar Cassola'nın hem de yarattığı karakter Guglielmo'nun eşlerinin yaşama veda etmesidir. Eşini kaybetmek, Carlo Cassola için büyük bir dönüm noktasıdır. Ayrıca, Cassola'da otobiyografik bir öğe olarak “Rosa” ismi oldukça önemlidir. Zira Cassola'nın ve Guglielmo'nun ölen eşinin ismi budur. Cassola, eşi Rosa'nın ölümünden sonra, eşinin mezarına yakın olmak amacıyla öğretmenlik yapmakta olduğu şehri değiştirir ve Cecina'ya taşınır. Cassola için eşini kaybetmek, yaşamının değerini yitirmesi anlamına gelir ve bir anda derin bir yalnızlığa sürüklenir. Yazarın eşi Rosa, 23 Mart 1949 tarihinde,

Floransa'da böbrek yetmezliği nedeniyle yaşama gözlerini yummuştur. Bu duruma istinaden, Guglielmo'nun eşi ile ilgili anıları şu şekilde karşımıza çıkar:

“Doktor ilk önce böbrekler olduğunu söyledi, ve sonra da, belki de kandan kaynaklanabileceğini. Ama, kimbilir gerçekte neyi vardı. On iki gün içinde öldü, işte hepsi bu.”(Cassola, 1965: 59)

Cassola için eşinin kaybı, dünyadaki varlığını anlamsız kılar ve benzer şekilde bu duyguyu Guglielmo'da da hissederiz. Cassola - ve bir anlamda Guglielmo - bu duruma bir çare bulmaya, yeri doldurulamaz kaybı bir nebze olsun hafifletmek ümidiyle, günlük işlere ve yaşamın sıradan koşturmacalarına yönelirler.(Manacorda, 1973: 43) Gündelik işler, bunların her gün tekrar tekrar yapılıyor olması, görünüşte sevilen kişinin ölümünden önceki yaşamı andırmakla birlikte, oldukça yanıltıcıdır. Zira günlük meşguliyetlerin arkasında büyük bir acı gizlidir. Her ne kadar insan dış dünyasında normal yaşamına dönmüş görünse de, iç dünyasında durum tam tersidir, kaybın acısı kökten bir değişikliğe yol açmıştır.(Manacorda, 1973: 43) Guglielmo için eskinin güzel anıları gitmiş, yerini acıya bırakmakla kalmamış, eski güzel günleri hatırlamak acı vermeye başlamıştır:

“Şimdi ise evini düşünmek ona acı veriyordu, [...] ve ailevi anıları çağrıştıran o uzak ışıkların görüntüsü ona dayanılmaz geliyordu. [...] Gözleri yarı sönmüş ateşin belli belirsiz aydınlığını izlemeye ve düşüncelerin bir düzen olmaksızın rastlantı onları nereye götürüyorsa oraya gitmelerine izin vererek gölgelerde kalmak, böylesi daha iyiydi. Bir de uykunun erkenden bastırmasını ummak.”(Cassola, 1965: 73)

Yine benzer şekilde Guglielmo, kendi ile başbaşa kaldığı anlardan birinde, geçmiş güzel günleri, geçmişin acı anıları olarak değerlendirmeye başlar. Guglielmo'nun eşinden önceki ve sonraki yaşamını iki farklı döneme ayırdığı görülür. Bu yaklaşımın kökeninde Carlo Cassola'nın Dante Alighieri'ye olan hayranlığının izlerini sürmek mümkündür. Zira Dante'nin *Vita Nuova* (Yeni Hayat) adlı eserinde de Beatrice'nin ölümü, anlatıyı iki farklı yöne ayırır. Pre-Beatrice ve Post-Betarice olarak adlandırılabilir bu iki farklı dönem, Dante için iki farklı düşünce anlayışını niteler: ilk dönem olumlu duygular ve ümit ağır basarken, ikinci dönem bu olumlu duygular yerlerini karamsarlığı ve derin bir acıya bırakırlar. Benzer bir yaklaşımı Cassola'nın Guglielmo'sunda da görmek mümkündür:

“Yaşamının güzel anları olmuştu, bir zamanlar mutlulukla hatırladığı anlar. Nişan dönemi güzel değil miydi? [...]Evlenecekleri gün güzel değil miydi? [...] Ortak yaşamlarının tüm yılları güzel değil miydi? [...] Lakin, o anılar aslında artık güzel değiller, onları hatırlamak artık Guglielmo'ya mutluluk vermiyor. Onunkisi aldatıcı bir mutlulukmuş, cehalet ve aldanma üzerine kurulu bir mutluluk. Ona hayatın en mutlu dönemi gibi gelen o yıllar, aslında kötü yazgısını hazırlamışlar.”(Cassola, 1965: 90, 91)

Bu noktada Guglielmo, kendi yaşantısını sorgulamaya başlar. Daha önceden mutlu anılar olarak adlandırdığı her şey, eşinin ölümüyle birlikte ölmüştür. Eugenio Borgna, sadece eşin veya sevilen kişinin değil, aslında bireyin kendi ölümünün bir imgesi

olarak nitelendirdiği durumu şu cümlelerle açıklar: “*Karl Jaspers’in çok güzel yazdığı satırlarda dile getirdiği gibi, sevilen bir kişinin ölümü, her bastırmanın ötesinde bizim ölümümüzün, benim ölümümün imgesi olmaktadır.*” (Borgna, 2014: 169)

Il taglio del bosco’nun temel anlatımını oluşturan, yalnızlaşan bireyin hikâyesi, aslında, Carlo Cassola’nın kendi hayatıdır. Carlo Cassola’nın otobiyografik özellikleri yoğun olan eserler kaleme alması, bir bakıma yazarın edebiyat anlayışını gözler önüne serer. Nitekim Cassola, yazarın yaşamı ve yapıtları arasındaki ilişkiyi şu şekilde açıklar:

“*Yazar yalnızca tanıdığı şeyleri anlatabilir, kendi yaşamını; benim yaşamım da Cecina olduğu için, ben de Cecina’yı anlatıyorum. [...]* Gerçek yazar, büyük yazar, her zaman için yerel-yöresel bir imzaya sahip olmalıdır: sadece bir sınır olarak değil, aksine kendi gerçekliğinin bir tanığı olması için.” (Manacorda, 1973: 123)

Cassola için yazarı gerçekçi ve bir anlamda da inanılır kılan şey, içinde yaşadığı dünya ile olan uyumu ve bu dünyanın edebiyat ile ilişkisidir. Benzer bir şekilde 4 Aralık 1971 yılında *Corriere della Sera* gazetesinde yayınlanan yazısında, yazar ve içinde yaşadığı dünya arasındaki ilişkiye ilişkin görüşlerini şu cümlelerle anlatır:

“*Bir edebiyat eseri beni ikna etmez, onda ev havasını hissetmiyorsam. Kendi evimin havasını kastetmiyorum; yazarın evinin havasını. Yazarın derinlemesine aşına olduğu, derinlemesine tanıdığı yerleri, çevreleri, insanları, alışkanlıkları temsil eden o gerçekliğin etkisini hissetmeliyim.*” (aktaran Moss, 1977: 387)

5) Sonuç

Nihayetinde, *Il taglio del bosco* adlı öykü, Carlo Cassola’nın insanın yalnızlığı üzerine derin düşüncelerini içerir. Carlo Cassola, yalnızlık olgusunu eserinin temel ögesi olarak sunar. Bu öge, sıradan bir kişi olan ormancı Guglielmo ve onun doğa içindeki yaşantısı üzerinden okuyucuya aktarır. Ancak Cassola, sadece bir yalnızlık hikayesi anlatmaz: bir yandan insanın kişi olarak yalnızlığını aktarırken, diğer yandan sevdiği kişiyi kaybeden bir insanın yalnızlık içerisinde sürüklenişini, çektiği onarılmaz acıları kaleme döker.

Konusu itibarı ile oldukça sıradan bu eser ve baş kahraman - tıpkı yazarın diğer eserleri gibi - insanlığın yalnızlık olgusu karşısındaki mücadelesini aktarır. Bu mücadeleyi anlatırken Cassola, anlatım tarzı olarak karşıt öğelerden çokça faydalanır: bir yanda insanın dış dünyasına yansıttığı sahte mutluluk ögesine vurgu yaparken, diğer yandan insanın iç dünyasında yaşadığı acıları, hayal kırıklıkları ve ümitsizlikleri gözler önüne serer. Eserin anlatımı ile ilgili olarak göze çarpan bir diğer nokta da, otobiyografik öğelerin çokluğudur. Bu eseri, Carlo Cassola’nın fiktisel ve duygusal günlüğü olarak okumak mümkündür.

Sonuç itibarıyla, Cassola’nın eserinde yalnızlık olgusunun oldukça önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir.* Nitekim, İtalyan psikolog ve düşünür Eugenio Borgna’nın

* Kimi eleştirmenler bu yalnızlık kavramını, "Carlo Cassola’nın varoluşluğu" olarak adlandırır. Ancak Carlo Cassola’nın eserlerindeki varoluşsal yaklaşımı incelemek, bu çalışmanın sınırlarını aşar. Konu ile ilgili olarak bak. Moss, H. K. (1977). The Existentialism of Carlo Cassola. *Italica*, Vol.54, no.3, 381-398.

yalnızlık ile ilgili fikirlerinin aydınlattığı üzere, Carlo Cassola'nın Guglielmo'su yalnızlığın içerisinde sararıp dalından kopmuş bir yaprak gibi sürünmektedir.

KAYNAKÇA

- Borgna, E. (2014). *Ruhun Yalnızlığı*. Meryem Mine Çilingiroğlu (Çev). İstanbul: YKY.
- Calvino, I. (2009). *Yeni Bir Sayfa*. Kemal Atakay (Çev). İstanbul: YKY.
- Cassola, C. (1965). *Il taglio del bosco*. Torino: Einaudi.
- Ferretti, G. (1974). *Letteratura e Ideologia*. Roma: Editori Riuniti.
- Ferroni, G. (1991). *Storia della letteratura italiana, Il Novecento*. Torino: Einaudi.
- Lelita, A. P., Daniel, P. (Ed.). *Loneliness-A Source Book of Current Theory, Research and Therapy*. New York: Wiley-Interscience Publication.
- Lukacs, G. (2011). *Roman Kuramı*. Cem Soydemir (Çev). İstanbul: Metis.
- Macchioni, J. (1967). *Cassola*. Firenze: Il castoro.
- Manacorda, G. (1973). *Invito alla lettura di Cassola*. Milano: Mursia.
- Mijuskovic, B. (2012). *Loneliness in Philosophy, Psychology, and Literature*. Bloomington: Universe.
- Moss, H. K. (1977). The Existentialism of Carlo Cassola. *Italica*, Vol.54, no.3, 381-398.
- Pampaloni, G. (1969). Carlo Cassola. *Storia della Letteratura italiana, IX, Il Novecento içinde* (s.846-852). Milano: Garzanti.
- Paula, K. (2011). Yalnızlık Hissi: Teorik Yaklaşımlar. Selçuk Zengin, Muhammed Kızılgöçit (Çev). *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, Cilt 11, Sayı 3, 217-229.
- Sereni, A. (1967). *Esperimenti critici sul novecento letterario*. Milano: Mursia.
- Squarotti, G. B. (1978). *Poesia e narrativa del secondo novecento*. Milano: Mursia.

ÖZET

CARLO CASSOLA'NIN YALNIZLIĞI VE IL TAGLIO DEL BOSCO

Carlo Cassola'nın ilk kez 1950 yılında yayınlanan *Il taglio del bosco* adlı eseri genellikle kısa roman veya uzun öykü olarak tanımlanır. *Il taglio del bosco*, XX. yüzyıl İtalyan edebiyatının en özgün yazarlarından olan Cassola'nın ilk dönem eserlerinden biridir ve büyük ölçüde özyaşamöyküsel öğeler barındırır. Eser temelde Guglielmo adlı bir ormancının sıradan öyküsü üzerine kurulu olmakla birlikte, insanın yalnızlığını derinlemesine anlatır. Carlo Cassola, bir yandan eserin başkahramanı Guglielmo üzerinden insanın yalnızlık olgusu karşısındaki durumunu anlatırken, diğer yandan kendi özyaşamöyküsünü karakterle özleştirerek, kendi duygusal dünyasının bir yansımasını sunar. Bu çalışmanın amacı, İtalyan düşünür Eugenio Borgna'nın yalnızlık olgusuna getirdiği yaklaşımlardan oluşan bir teorik çerçeve ile Cassola'nın *Il taglio del bosco* adlı eserinde yalnızlığın işlenişini incelemektir.

Anahtar sözcükler: yalnızlık; ölüm; Carlo Cassola; Eugenio Borgna; özyaşam öyküsü

ABSTRACT

LONELINESS OF CARLO CASSOLA AND *IL TAGLIO DEL BOSCO*

Il taglio del bosco, published in 1950, is usually defined as a novella or as a long-story. *Il taglio del bosco* is an early work of Carlo Cassola who is one of the most original writers of 20th Century Italian literature and his work is composed mostly of autobiographical elements. The story is based on the simple life of an ordinary forester, Guglielmo, and narrates deeply the loneliness of human kind. Carlo Cassola, focusing on the loneliness of humans by Guglielmo, presents reflections of his own emotional world by twinning his personal life with Guglielmo. The aim of this article is to examine the concept of loneliness in Carlo Cassola and its survey in *Il taglio del bosco* with the theoretical approach created by Italian intellectual Eugenio Borgna.

Key words: Loneliness; death; Carlo Cassola; Eugenio Borgna; autobiography